

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2012.7.17.
COM(2012) 392 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK
ÉS AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK**

**Megerősített partnerség az európai kutatási térségben a kiválóság és a növekedés
támogatására**

(EGT-vonatkozású szöveg)

{SWD(2012) 211 final}

{SWD(2012) 212 final}

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK

Megerősített partnerség az európai kutatási térségben a kiválóság és a növekedés támogatására

(EGT-vonatkozású szöveg)

1. AZ EURÓPAI KUTATÁSI TÉRSÉG EGY ÚJ GAZDASÁGI ÉS POLITIKAI KÖRNYEZETBEN

Európa kutatási teljesítményének javítása a gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés érdekében

Az új gazdaságban a tudás mintegy a pénz szerepét tölti be. Ezért a világviszonylatban vezető helyet elfoglaló, erős közszektorbeli tudományos alapokon nyugvó kutatási és innovációs képességek kritikus jelentőségűek a gazdaság tartós élénkítése, illetve a kialakulófélben lévő új világrenden belüli európai pozíciók bebiztosítása szempontjából.

Az EU K+F-ágazatába irányuló közvetlen külföldi befektetések változatlan szinten vannak, miközben a bejövő közvetlen külföldi befektetések összességében csökkennek.¹ A tudományos minőségre, a kiválóságra és a hatásokra vonatkozó mutatók ugyanakkor az EU globális pozícióinak gyengüléséről és a tehetséges kutatók tovább folytatódó kiáramlásáról tanúskodnak.

A Bizottság a „Horizont 2020” keretprogram kapcsán javasolta az EU K+F-költségvetésének 80 milliárd EUR-ra való növelését, a tagállamok pedig vállalták, hogy 2020-ra eljutnak oda, hogy EU-szinten átlagosan a GDP 3%-ának megfelelő összeget fordítanak kutatásra. Ahhoz azonban, hogy a befektetett pénzek maximálisan megtérüljenek, Európának javítania kell közfinanszírozású kutatási rendszerének hatékonyságát, eredményességét és kiválóságát.

Ez az oka annak, hogy az **európai kutatási térség (EKT)** központi helyet foglal el az Európa 2020 stratégiában és annak Innovatív Unió elnevezésű kiemelt kezdeményezésében,² és emiatt sürgeti az Európai Tanács az EKT 2014-ig történő teljes kiépítését.³ Az innovatív Unióra vonatkozó kiemelt kezdeményezés annak biztosítására törekszik, hogy az újonnan létrejövő tudásintenzív termékek és szolgáltatások jelentős mértékben hozzájáruljanak a gazdasági növekedéshez és a foglalkoztatáshoz, ehhez azonban nélkülözhetetlen a valóban világszínvonalú tudományos háttér.

---

¹ „Internationalisation of business investments in R&D and analysis of their economic impact” („Az üzleti szektor K+F-finanszírozásának nemzetközivé válása és az ebből fakadó gazdasági hatások elemzése”), tanulmány az Európai Bizottság Kutatási és Innovációs Főigazgatósága számára (előkészületben).

² COM(2010) 546.

³ „Európának egységes kutatási térségre van szüksége ahhoz, hogy vonzóvá váljon a tehetségek és a beruházások számára. A még fennálló hiányosságokat ezért mihamarabb orvosolni kell, és 2014-ig meg kell valósítani az Európai Kutatási Térséget, hogy ezáltal valóban egységes piac jöhessen létre a tudás, a kutatás és az innováció tekintetében.” Az Európai Tanács következtetései, 2011. február; az Európai Tanács következtetései, 2012. március.

További fontos célja az EKT-nak az agyelszívás csökkentése, főként a gyengébb régiók esetében, valamint a kutatási és az innovációs teljesítményben tapasztalható jelentős területi különbségek mérséklése, mindezek érdekében pedig az, hogy az intelligens szakosodás révén EU-szerte növekedjék a kiválóság.

Akárcsak a Bizottság által a „Horizont 2020” keretprogramra vonatkozóan előterjesztett javaslat esetében, mindezt úgy kell elérni, hogy az alkalmazott szabályok és eljárások a lehető legegyszerűbbek legyenek a felhasználó számára.

Az EKT meghatározása – az EU kutatási rendszereinek megnyitása és összekapcsolása

Az EKT a tagállamok huszonhét, nemzeti adóbevételekből finanszírozott, nemzeti szintű kutatási rendszerén alapul. Ezeknek a kutatási rendszereknek a jövőben is indokolt elkülönülniük egymástól annyiban, amennyiben az az EU és az egyes tagállamok érdekét szolgálja, és lehetővé teszi, hogy Európa tőkét kovácsoljon tudományos, kulturális és földrajzi sokféleségéből. Létfonosságú, hogy a tagállamok és a régiók saját erősségeikre alapozva, az intelligens szakosodás elvét követve felépítsék saját kutatási rendszereiket. Ahhoz azonban, hogy Európa olyan, világszínvonalon is versenyképes kutatási térséget alakíthasson ki magának, amely meghatározó szerepet képes vállalni a nagy kihívások kezelésében és amelyben valamennyi tagállam részt vehet, a nemzeti rendszereket nyitottabbá kell tenni egymás és a nagyvilág előtt, meg kell erősíteni a közöttük lévő kapcsolatokat, és együttműködőbbé kell őket tenni.

Ezáltal több lesz a versengés, de több lesz az együttműködés is. A versengés azt biztosítja, hogy a finanszírozás mindig a legjobb kutatóknak és kutatócsoportoknak jusson, míg az együttműködés lehetővé teszi, hogy a legkiválóbb elmék egymással együttműködve felgyorsítsák a nagy kihívások (a népesség elöregedése, az energiabiztonság, a mobilitás, a környezet állapotának romlása stb.) megoldását szolgáló tudományos áttörések létrejöttét, és egyúttal azt is megakadályozza, hogy a nemzeti kutatásfinanszírozásban és infrastruktúra-fejlesztési beruházásokban átfedések jöjjenek létre.

A nyitott innovációt és a tudomány egyre kollaboratívabbá válását figyelembe véve az EKT kiteljesítése egyben az „ötödik szabadság”⁴ valóra válását is eredményezi, tehát biztosítja a kutatók és a tudás szabad áramlását, ideértve a digitális eszközökön keresztül történő áramlást is.⁵ Az EKT fogalmának következő meghatározása a Lisszaboni Szerződésen⁶ és az Európai Tanács következtetésein alapul: *olyan egységes, a világ előtt nyitott, a belső piacon alapuló kutatási térség, amelyben a kutatók, a tudományos ismeretek és a technológia szabadon áramlik, és amelynek révén az Unió és tagállamai megerősítik tudományos és technológiai alapjaikat, versenyképességüket, valamint képességüket a nagy kihívások közös kezelésére.*

Az EKT prioritásai

Az európai kutatási rendszerek erősségeinek és gyengeségeinek elemzése⁷ alapján, valamint abból az átfogó célkitűzésből kiindulva, hogy 2014-ig ugrásszerű, de tartós javulást kell elérni

---

⁴ Az Európai Tanács elnökségének következtetése, 7652/1/08., 2008. március.

⁵ Folytonossági hiányoktól mentes, nyitott térség a tudás és a technológia áramlása számára – „digitális EKT”.

⁶ Lásd az Európai Unió működéséről szóló szerződés 179. cikkét.

⁷ Lásd az előzetes hatásvizsgálatot, az EKT-val kapcsolatban tartott nyilvános konzultáció eredményeit (<http://ec.europa.eu/research/era/>), valamint az európai kutatási térséggel foglalkozó bizottság

Európa kutatási teljesítményében és eredményességében, az **EKT prioritásai** a következőképpen határozhatók meg:

- **hatékonyabb nemzeti kutatási rendszerek** – beleértve a tagállamok határain belüli verseny fokozását és a kutatásfinanszírozás volumenének fenntartását vagy növelését is,
- **optimális transznacionális együttműködés és versengés** – közös kutatási menetrendek kidolgozása és végrehajtása a nagy kihívások területén, minőségjavítás az európai szintű nyílt versengés révén, valamint fontos kutatási infrastruktúrák kiépítése és eredményes működtetése páneurópai alapon,
- **nyitott kutatói munkaerőpiac** – a kutatók mobilitása, a kutatóképzés és a vonzó kutatói karriernek előtt jelenleg álló akadályok felszámolásának biztosítására,
- **a nemek közötti egyenlőség és a nemekkel kapcsolatos dimenzió érvényesítése a kutatásban** – véget vetni a tehetségek megengedhetetlen elpazarlásának, és sokszínűbbé tenni a kutatás és a kiválóságnövelés területén érvényesülő nézeteket és megközelítésmódokat,
- **a tudományos ismeretek áramlásának, hozzáférhetőségének és transzferjének optimalizálása, a digitális EKT igénybevételével is** – annak garantálására, hogy a tudományos ismeretekhez mindenki hozzáférhessen, és mindenki hasznosíthassa őket.

Az EKT kiteljesítése javulást hoz a hatékonyság, a minőség és a hatásosság területén, és új lehetőségeket teremt valamennyi tagállam számára. Az EKT kiteljesítése egyúttal lehetőséget ad arra is, hogy a legkevesbé jól teljesítő tagállamok az intelligens szakosodás elvének alkalmazásával felelősen megreformálják kutatási rendszereiket, és ezáltal elősegítsék az innovációs teljesítményben fennálló különbségek csökkentését. A „Horizont 2020” keretprogram és a strukturális alapok mindezt segíteni fogják.

A külső dimenzió létfontosságú, mindent átható, szerves része az EKT-nak. Ezzel a kérdéskörrel egy másik, még 2012-ben közzéteendő közlemény fog foglalkozni, amely egy stratégiai megközelítésmódot vázol majd fel az EU által a kutatás és az innováció területén folytatott nemzetközi együttműködések javításához.

Helyzetkép

Az EKT építését nem a semmiből kell elkezdni. 2000 óta az EU, a tagállamok, más érintett országok és az érdekelt szereplők egyaránt jelentős eredményeket értek el.

Példák az EKT építésében elért eredményekre

Az egymást követő **keretprogramok** közvetlen⁸ és közvetett cselekvéseik és **a Bizottság egyes fontos kezdeményezései** révén járultak hozzá az EKT építéséhez:

(European Research Area Committee – ERAC) 2011 decemberében közreadott 1215/11. számú véleményét.

⁸ A Közös Kutatóközpont által az EU szakpolitikáihoz nyújtott tudományos támogatás.

- az Európai Kutatási Tanácson keresztül, amely teljes Európára kiterjedő versengést indukált a felderítő kutatásban a kiválóságért,
- az európai, a nemzeti és a regionális kutatási programokat koordináló ERA-NET-projektek révén (például az E-Rare a ritka betegségekkel foglalkozó európai kutatási kezdeményezések mintegy felét koordinálja),
- a 185. cikk szerinti kezdeményezésekkel, amely az uniós, a nemzeti és a regionális szintű erőfeszítéseket egységes európai programokba szervezi (például a metrológia területén létrehozott EMKP kezdeményezés 44%-át fogja össze a méréstudomány európai uniós erőforrásainak),
- a Marie Curie-cselekvésekkel, amelyek több mint 60 000 kutató utazását tették lehetővé.

A tagállamok által irányított kezdeményezések:

- lépések egy koordinált politika felé a kutatási infrastruktúra területén: például a Kutatási Infrastruktúrák Európai Stratégiai Fóruma (European Strategy Forum on Research Infrastructures – ESFRI) létrehozása, amely most először európai szintű úttervet dolgozott ki a kutatási infrastruktúra területén,⁹ illetőleg két európai kutatási infrastruktúra esetében¹⁰ európai kutatási infrastruktúra-konzorcium (ERIC¹¹) létesítése, miközben több más hasonló kezdeményezés van folyamatban vagy fogja a közeljövőben a kezdetét venni,¹²
- a nagy kihívásokra irányuló, egyre inkább lendületbe jövő és politikai elkötelezettséget is maga mögött tudó kezdeményezések a közös programozás¹³ területén: például a tagállamok 2010-es megállapodása a közös kutatásprogramozás keretfeltételeire vonatkozó iránymutatásról,¹⁴ külön eset az Európai Energetikai Kutatási Szövetség (European Energy Research Alliance), amely páneurópai kutatási programokat hajt végre a SET-terv alapján,¹⁵

⁹ http://ec.europa.eu/research/infrastructures/pdf/esfri-strategy_report_and_roadmap.pdf

¹⁰ Az egészségre, az öregedésre és a nyugdíjba vonulásra vonatkozó európai felmérés (<http://www.share-project.org/>), valamint a közös nyelvi erőforrások és technológiai infrastruktúra (<http://www.clarin.eu/external/>). [Az Európai Társadalomtudományi Felmérés 2012 márciusában kérte, hogy ERIC formájában működhessen.]

¹¹ http://ec.europa.eu/research/infrastructures/index_en.cfm?pg=eric

¹² Az ESFRI 2010. évi úttervében megjelölt 48 projekt közül tíz már folyamatban van, köztük az a három a biológia területén, amely már tavaly megkezdődött: Elemzések és Kísérletek Ökológiai Rendszereken (Analysis and Experimentation on Ecosystems – ANAEE), Rendszerbiológia–Európa (Systems Biology–Europe – ISBE), EU Mikrobaforrások Kutatási Infrastruktúra (EU Microbial Resource Research Infrastructure – MIRRI) (<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/522>); további tizenhat még 2012-ben kezdetét veheti. (http://ec.europa.eu/research/infrastructures/index_en.cfm?pg=preparatory_phase_projects).

¹³ COM(2008) 468; lásd még a közös programozási kezdeményezés portálját: http://ec.europa.eu/research/era/areas/programming/joint_programming_en.htm

¹⁴ http://ec.europa.eu/research/era/docs/en/voluntary_guidelines.pdf. Az iránymutatást a Tanács a 2010. novemberi 17166/10. számú következtetéseiben üdvözölte.

¹⁵ www.eera-set.eu; COM(2007) 723.

- az „európai kutatási partnerség”,¹⁶ amely egyre több intézménynél javítja a kutatói karrierek menedzselését – ez elősegítette két, a Bizottság által javasolt dokumentum: a Kutatók Európai Chartája és a kutatók felvételi eljárásának magatartási kódexe¹⁷ (Charta és Kódex) érvényesülését, amelyeket néhány tagállam átültetett nemzeti szintre és létrehozta hozzájuk az érvényesülésüket biztosító keretszabályozást,¹⁸ máris figyelemre méltó eredményekkel,
- közös munka a tudásátadás területén,¹⁹ amely segítette annak biztosítását, hogy a tagállamok hivatalos keretek között is törekedjenek a tudás terjesztésére.

Az **Európai Innovációs és Technológiai Intézet** tudományos és innovációs társulásai segítik a páneurópai kutatási, innovációs és oktatási partnerségek létrehozását – ez a tevékenység a későbbiekben be fog tagozódni a „Horizont 2020” keretprogramba.

Az előrehaladás mértéke azonban különböző az EKT egyes dimenzióiban, és tagállamonként is eltérő. Míg például a kutatási infrastruktúra területén a stratégiai kérdésekkel foglalkozó testület, az útiterv és a jogszabályi szabályozás együttesen jótékony hatást váltott ki, addig a közös programozás gyakorlati megvalósítása akadozik, és még nem sikerült elérni az optimális szintű versengést. Ugyancsak szembeötlőek az előrehaladottabb és a lemaradásban lévő tagállamok közötti eltérések, főként ami a tudásterjesztés gyakorlatát, illetőleg a kutatók szakmai pályafutásának körülményeit és kilátásait illeti.

2. AZ EKT KITELJESÍTÉSE 2014-IG: GYAKORLATI SZEMPONTOK – FELELŐSSÉG ÉS FELLÉPÉS

Az időkorlátra való tekintettel a 2014-es határidő teljesítésének leghatékonyabb és leggyakorlatiasabb módja egy, az eddiginél mélyebb, szélesebb és hatékonyabb, **megerősített EKT-partnerség** kialakítása a **tagállamok**, a **Bizottság** és a **kutatás területén működő érdekeltek szervezetei**²⁰ között. Ez lényegében azt jelenti, hogy az **eredeti EKT-partnerséget**, amelyben a tagállamok és a Bizottság vettek részt, ki kell egészíteni azzal, hogy munkájába az indokolt körben szisztematikusan bevonjuk az érdekeltek szervezeteit, például a kutatásfinanszírozó és kutatószervezeteket tömörítő Science Europe-ot.

A kutatás területén működő érdekeltek szervezeteinek explicit szerepe újszerű és fontos vonás. Egyaránt összhangban áll igényeikkel, az EKT-val kapcsolatos nyilvános konzultációra beérkezett hozzászólásokkal, valamint a Tanács többszöri felhívásával.²¹ Az érdekeltek korábbi kezdeményezéseire támaszkodik, például az Európai Tudományos

¹⁶ COM(2008) 317, valamint a Tanács 13671/08. számú következtetései (2008. szeptember).

¹⁷ Az Európai Bizottság ajánlása a tagállamoknak, C(2005) 576. A Charta keretet ad a kutatói karrierek menedzseléséhez, míg a Kódex a nyitott és átlátható munkaerő-felvételi és értékelési eljárásokat támogatja.

¹⁸ Lásd például az Egyesült Királyság esetében az ún. Concordat megállapodás hároméves alkalmazásának értékelését: <http://www.vitae.ac.uk/>, 2012. március.

¹⁹ A Bizottság „A szellemi tulajdon kezeléséről a tudásátadás során, valamint az egyetemeknek és más állami kutatószervezeteknek szóló gyakorlati útmutatóról” című ajánlása alapján, C(2008) 1329.

²⁰ A köz- és a magánfinanszírozású kutatás szereplőit (ideértve a kutatókat, az egyetemet, valamint a kutatásfinanszírozó és a kutatást végrehajtó szervezeteket is), illetve tagjaikat tömörítő föderatív és reprezentatív szervezetek.

²¹ A Tanács következtetései: 10231/08., 2008. május; 16767/08., 2008. december; 9956/09., 2009. május; a Tanács állásfoglalásai: 17159/09., 2009. december; 10255/10., 2010. május.

Alapítvány (European Science Foundation – ESF), valamint az európai kutatásfinanszírozó és kutatószervezetek vezetőit tömörítő EUROHORCs csoport által kidolgozott EKT-útitervre,²² illetőleg több informális háromoldalú szimpóziumra,²³ amelyeken a tagállamok, a kutatásfinanszírozó szervezetek és a Bizottság vett részt kezdetben az EUROHORCs csoport, később pedig a Science Europa szervezésében.

A megközelítés a fontos prioritásokra összpontosít, felelősségalapú és fellépésorientált, és minden érintettől elvárja, hogy saját hatókörén belül konkrét eredményeket érjen el az EU kutatási rendszerének javításában.

Az alábbiakban minden egyes **prioritás** esetében összefoglaljuk a 2014-ben végrehajtandó reformokat és fellépéseket.

2.1. Hatékonyabb nemzeti kutatási rendszerek

A kutatásra fordított közforrások maximális megtérülése szempontjából alapvető fontosságú a nemzeti szintű nyílt versengés. Ebben a vonatkozásban minden tagállamnak el kell jutnia oda, hogy a következő bevált módszereket kövesse:

- a finanszírozást nyílt pályázati felhívások alapján ítélje oda oly módon, hogy a beérkező pályázatokat hazai és külföldi független vezető szakemberek bírálják el („szakmai értékelés”²⁴) – ez arra sarkallja a kutatókat, hogy nemzetközi szinten versenyképes teljesítményt érjenek el,
- az intézményfinanszírozással kapcsolatos döntéseket a kutatószervezetek és a kutatócsoportok működésének és outputjainak értékelése alapján hozzák meg – a szakmai értékelés része lehet ennek az értékelési folyamatnak, és hosszú távon szervezeti változtatásokhoz vezethet.

Miközben e kétféle módszer egymáshoz viszonyított súlya tagállamonként eltérő lehet, ahhoz, hogy fel lehessen számolni az EU-n belüli teljesítménykülönbségeket, mindenütt ezeknek kell a kutatásfinanszírozással kapcsolatos döntések középpontjában állniuk.

A Bizottság felkéri a tagállamokat arra, hogy:

- vezessék be vagy alkalmazzák hangsúlyosabban a versenyeztetésen és pályázati felhívásokon alapuló, illetőleg az intézmények értékelésén alapuló finanszírozást – a kutatásra és az innovációra rendelkezésre álló közforrásokat alapvetően e két módszerrel osszák szét, és hajtsák végre az ehhez esetleg szükséges jogszabályi reformokat,
- gondoskodjanak arról, hogy a kutatásra szánt források odaítélését végző valamennyi közszervezet alkalmazza a nemzetközi szakmai értékelés alapelveit.

²² ESF és EUROHORCs, 2009: „Vision on a Globally Competitive ERA and their Road Map for Actions” („Vízió egy világviszonylatban versenyképes európai kutatási térségről és cselekvési útiterv”).

²³ Lisszabon, 2009; Zürich, 2010; Tartu, 2011; Bled, 2012.

²⁴ A folyamat alapelveit az ERAC és a közös programozással foglalkozó magas szintű csoport (GPC) által 2010-ben összeállított „Voluntary guidelines on framework conditions for joint programming in research” („Önkéntesen alkalmazható iránymutatás a közös kutatásprogramozás keretfeltételeiről”) című dokumentum tartalmazza.

A Bizottság:

- az EKT előtt álló nemzeti szintű jogszabályi és más természetű akadályok felszámolása és az e közleményben felvázolt prioritások érvényesítése érdekében támogatni fogja a tagállamok közötti kölcsönös tanulást és a bevált módszerek cseréjét,
- az intelligens szakosodási platformon keresztül, a kohéziós politika alapelveihez igazodva támogatást fog nyújtani a tagállamok és a régiók számára a strukturális alapoknak a kutatási kapacitások kiépítése és az intelligens szakosodás stratégiáinak kialakítása érdekében történő felhasználásához, beleértve a közös kutatási programok támogatását is,
- támogatni fogja az EKT-professzorokat azzal a céllal, hogy az érintett intézményekben a végrehajtott strukturális átalakítások nyomán nemzetközileg is kiválónak számító szintre javuljon a kutatás minősége.

2.2. Optimális transznacionális együttműködés és versengés

A nagy kihívások közös kezelése

Az EU-nak sürgősen és egyöntetűen fel kell lépnie ahhoz, hogy a kutatásra fordítható szűkös költségvetési forrásokból kellő erővel és kellő hatásossággal tudja kezelni a társadalmunk előtt álló nagy kihívásokat. A közös programozási kezdeményezések keretében kidolgozott stratégiai kutatási menetrendek arról tanúskodnak, hogy a tagállamok elkötelezettek a nagy kihívások kezelése mellett, ahogyan az a 2009. évi Lundi Nyilatkozatban²⁵ és a Tanács vonatkozó következtetéseiben²⁶ is megjelenik. A közös programozás a nemzetközi partnerekkel folytatott együttműködés alapjainak megszilárdítására is lehetőséget ad. A gyakorlati cselekvés azonban egyelőre nem kielégítő. A lényeg nem önmagában az országhatárokon átívelő finanszírozás, hanem a transznacionális kutatás és innováció felkarolása a nemzeti és a nemzetközi programok közötti szinergiák kihasználásával és a különböző nemzeti és más források EU-szintű koordinálásával. A koordináció jelenleg nem elegendő mértékű ahhoz, hogy komoly hatást lehessen kifejteni a nagy, összetett kihívásokra.²⁷ Ez részben a nemzeti finanszírozási szabályok és kiválasztási eljárások közötti különbségeknek tudható be, de sok múlik a politikai akaraton is.

Meg kell teremteni a feltételeit annak, hogy valamennyi tagállamnak előnyére váljék az országhatárokon átívelő, megerősített együttműködés és versengés. Ennek érdekében:

- a közös programozási kezdeményezésekre és stratégiai előrettekintésekre alapozva közös prioritásokat és kutatási menetrendeket kell meghatározni,

²⁵

http://www.se2009.eu/polopoly_fs/1.8460!menu/standard/file/lund_declaration_final_version_9_july.pdf. A nyilatkozathoz a svéd elnökség által „Új világok – új kihívások” címmel 2009 júliusában rendezett konferencia keretében 350 kutató, finanszírozó, üzleti szereplő és politikus csatlakozott, és törekvéseit a Tanács is elismerte: http://ue.eu.int/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/intm/110310.pdf 16127/09., 2009. december.

²⁶

²⁷

A transznacionális finanszírozás 2010-ben a kormányzati kutatási-fejlesztési költségvetési előirányzatok, illetve kiadások (GBAORD) 0,8%-át tette ki.

- a közös kutatási menetrendeket lehetőleg az érintett tagállamok által közösen, de legalább összehangoltan közzétett pályázati felhívások útján kell végrehajtani, és a pályázatokat olyan közösen szervezett nemzetközi szakmai értékelés keretében kell elbírálni, amely biztosítja, hogy minden pályázat értékelése összevethető legyen a többiével. Ily módon páneurópai szintű versengés alakul ki, amelynek előnyeit a tagállamok már ma is elismerik (szinte mindegyikük gyakori résztvevője az ERA-NET rendszer pályázati felhívásainak, és többen közülük éppen ebből a megfontolásból döntöttek úgy, hogy a nemzeti finanszírozást részben az Európai Kutatási Tanács tartaléklistáján lévő kutatóknak ítéli oda). Az elv alkalmazásának másik előnye, hogy az egyes területeken rámutat az egyes tagállamok erősségeire és gyengeségeire, és ezáltal segítheti a tagállamokat a szakosodás irányának megválasztásában,
- az eddigi tapasztalatokra és a „Horizont 2020” javaslatcsomag közszektoron belüli társulásokra vonatkozó rendelkezéseire építve közös pályázati felhívásokat kell közzétenni és közös projekteket kell végrehajtani, illetve finanszírozni. Ehhez a nemzeti finanszírozási szabályokat hozzá kell igazítani és közelebb kell hozni a közös európai standardokhoz.

Az indokoltnak és alkalmasnak ítélt körben a közös kutatási menetrendeket az EU-n kívüli országokkal együttműködésben kell végrehajtani.

A Bizottság felkéri a tagállamokat arra, hogy:

- lépjenek fel határozottabban a nagy kihívások kezelését célzó közös kutatási menetrendek végrehajtása, a közösen megállapított kiemelt területeken végzett tevékenységekkel kapcsolatos információmegosztás, az e területeken felhasználható források elégséges volta és európai szintű stratégiai összehangolása, valamint a közös utólagos értékelések elvégzése érdekében,
- biztosítsák, hogy a finanszírozással kapcsolatos nemzeti szintű döntésekben kölcsönösségi alapon elismerést nyerjenek a nemzetközi szakmai értékelés elveit követve végzett pályázatelbírálások,
- számolják fel azokat a jogi és más természetű akadályokat, amelyek a nemzeti programok országhatárokon átívelő átjárhatósága előtt ma állnak, és ezáltal tegyék lehetővé a cselekvések közös finanszírozását, az indokolt körben ideértve az EU-n kívüli országokkal való együttműködést is.

A Bizottság felkéri a kutatás területén működő érdekeltek szervezeteit arra, hogy:

- jussanak megállapodásra a finanszírozás közös elveiről: a támogatható költségekről, a beszámolási követelményekről stb. annak érdekében, hogy a nemzeti kutatási programokat kompatibilisebbé, átjárhatóbbá (országhatárokon átívelő módon) és a kutatók számára egyszerűbbé tegyék,
- fejlesszék tovább és alkalmazzák a „vezető ügynökség”, „a pénz az együttműködési vonalat követi” és „a pénz a kutatót követi” elvet, illetve az országhatárokon átívelő együttműködés más hasonló módjait,

- a finanszírozási döntések alapjaként próbáljanak összehangoltan pályázati felhívásokat közzétenni, és a pályázatok elbírálását lehetőség szerint egyetlen közösen megszervezett nemzetközi szakmai értékelés keretében végezzék.

A Bizottság:

- a kutatási és innovációs partnerségek kialakításáról közzétett közleményében²⁸ felvázolt elveket követve, a multiplikátorhatásnak a tagállami hozzájárulásokra történő érvényesítése és a „Horizont 2020” keretprogram kapcsolódó tevékenységeivel való szoros koordináció biztosítása érdekében elő fogja mozdítani és bátorítani fogja a nagy kihívások kezelésére létrehozott közszektoron belüli partnerségeket, és részt fog venni munkájukban,
- a tagállamok által rendelkezésére bocsátott információk alapján feltérképezi a közösen megállapított kiemelt területeken folyó tevékenységeket, és meghatározza a jelenlegi rendszer erősségeit, gyengeségeit, hiányosságait és az esetleges átfedéseket,
- támogatni fogja a tagállamokat és a kutatásfinanszírozó szervezeteket a közös, szakmai értékelésen alapuló nemzetközi pályázatelbírálási rendszerek kialakításában és a közös finanszírozási standardok meghatározásában (például egy „EKT-címke” bevezetésével, amellyel elismerhetők az országhatárokon átívelő kutatási tevékenységek bevált módszerei).

Eredményesség a kutatási infrastruktúra területén: beruházások és igénybevétel

A kiváló kutatásnak alapfeltétele a világszínvonalú létesítmények és kutatási infrastruktúra – benne az IKT-alapú elektronikus infrastruktúra – megléte. Az ilyen infrastruktúra magához vonzza a tehetségeket, serkenti az innovációt, és üzleti lehetőségeket is hordoz magában. Az elektronikus infrastruktúra különösen alkalmas arra, hogy alapot adjon a földrajzilag szétszórta kutatócsoportok által együttműködésben végzett adatintenzív kutatásokhoz, amelyek napjainkban egyre fontosabbak. A kihívás: biztosítani az ESFRI úttervének végrehajtásához szükséges nemzeti kötelezettségvállalásokat, elérni minden szinten a beruházások lehető legjobb megtérülését, felszámolni az építés és a működtetés előtt álló akadályokat, és biztosítani Európa-szerte a kutatók szabad hozzáférését. Az „Innovatív Unió” elnevezésű kiemelt kezdeményezés egyik vállalása abban áll, hogy 2015-ig az ESFRI úttervében kiemelt páneurópai érdekű kutatási infrastruktúráként megjelölt projektek 60%-a esetében befejeződjön vagy legalább elkezdődjön az építés. A szükséges beruházások túlmutatnak az egyes országok lehetőségein, ezért együttesen kell latba vetni a regionális, a nemzeti és az európai uniós szinten rendelkezésre álló forrásokat. Különösen igaz ez az ERIC formájában irányított kutatási infrastruktúrákra és a szétszórta elhelyezkedő létesítményekre, ezek ugyanis a lehető legtöbb olyan ország részvételét teszik szükségessé, amelyek nemzeti és regionális szinten világviszonylatban is számottevő kapacitásokkal rendelkeznek.

Számos új európai kutatási infrastruktúra nemzetközi részvétellel, vagy éppen egy világméretű hálózat európai leágazásaként jött, illetve jön létre. A világviszonylatban működtetett projektek esetében alapvetően fontos a költségellenőrzés és az irányítás kérdésköre. Ezekkel a kérdésekkel a világ húsz nagy gazdaságát tömörítő G20-ak csoportja foglalkozik, és a folyamatnak a Bizottság is aktív résztvevője.

²⁸ COM(2011) 572.

A Bizottság felkéri a tagállamokat arra, hogy:

- erősítsék meg az ESFRI által megjelölt és más páneurópai érdekű globális, nemzeti és regionális szintű kutatási infrastruktúrák építésével és működtetésével kapcsolatos pénzügyi kötelezettségvállalásaikat, különösképpen akkor, amikor nemzeti útiterveiket és a strukturális alapokból finanszírozandó következő programjaikat kidolgozzák,
- számolják fel mindazokat a jogi és más természetű akadályokat, amelyek gátolják a kutatási infrastruktúrákhoz való országhatárokon átívelő hozzáférést.

A Bizottság:

- a „Horizont 2020” keretprogramon keresztül támogatni fogja a kutatási infrastruktúrákhoz való hozzáférést és az EU-n belüli – és főként az ERIC formájában irányított – kutatási infrastruktúrák folyamatban lévő integrálását,
- arra fogja ösztönözni a tagállamokat, hogy a strukturális alapok társfinanszírozásával megvalósuló kutatási és innovációs programokban a kutatási infrastruktúrára vonatkozó útiterveiket kapcsolják össze az ESFRI útitervével és az intelligens szakosodásra vonatkozó stratégiákkal, és ezáltal erősítsék meg a hátrányosabb helyzetű régióknak a páneurópai és a nemzetközi érdekű kutatási infrastruktúrák befogadásával és az irányításukban való részvétellel kapcsolatos képességeit,
- támogatni fogja az ilyen kutatási infrastruktúrák irányításával kapcsolatos képzési programokat,
- az ESFRI-vel, az e-IRG-vel²⁹ és más érdekeltekkel együttműködésben ki fog dolgozni egy Hozzáférési Kódexet, amely közös előírásokat és harmonizált hozzáférési szabályokat és feltételeket fog meghatározni a kutatási infrastruktúrák igénybevételéhez,
- az ESFRI-vel együttműködésben ki fogja jelölni az ESFRI-útiterv végrehajtásának prioritásait, és tanácsadással és iránymutatással fog szolgálni a tagállamok számára a végrehajtás jogi, pénzügyi és műszaki akadályainak felszámolásához,
- az ESFRI-vel, az e-IRG-vel és más érdekeltekkel együttműködésben olyan közös értékelési elveket, hatásvizsgálati kritériumokat és nyomonkövetési eszközöket fog meghatározni, amelyeket a regionális, a nemzeti és az európai programokban alkalmazva segíthető a különböző eredetű források együttes mozgósítása,
- az e-IRG-vel együttműködésben ösztönözni fogja az elektronikus kutatási infrastruktúra fejlesztésével és igénybevételével kapcsolatos európai uniós és nemzeti stratégiák összehangolását.

---

²⁹ Az elektronikus infrastruktúrával foglalkozó vitacsoport (e-Infrastructure Reflection Group, www.e-irg.eu).

2.3. Nyitott kutatói munkaerőpiac

Miközben a kutatók mobilitása³⁰ hozzájárul a kiválósághoz, a valódi európai kutatási munkaerőpiac előtt egyelőre számos akadály tornyosul.³¹ Ezek közül az egyik legfontosabb az átlátható, nyílt és érdemeken alapuló munkaerő-felvétel hiánya,³² ami csökkenti a kutatói életpálya vonzerejét, és akadályozza a mobilitást, a nemek közötti egyenlőség érvényesülését és a kutatási teljesítmény kibontakozását.

A nemzeti ösztöndíjak elérhetővé tétele a külföldi állampolgárok és lakosok számára, illetőleg az országhatárokon átívelő hordozhatóságuk biztosítása könnyebbé tenné a mobilitást.³³ Ezt ma bizonyos esetekben jogi és közigazgatási természetű akadályok hátráltatják. Olyan kezdeményezések, mint „a pénz követi a kutatót”³⁴ elv alkalmazása megmutatják, hogyan számolhatók fel ezek az akadályok, és hogyan szervezhetik meg a tagállamok és a kutatószervezetek a nemzeti ösztöndíjak hozzáférhetőségét és hordozhatóságát úgy, hogy közben senkinek az érdeke sem sérül.

További akadályt jelentenek a fiatal kutatók számára szegényes karrierkilátásokat kínáló humán erőforrás-politikák, a nemek közötti egyenlőség területén követett elégtelen gyakorlat, a szociális biztonsági rendszerekből fakadó akadályok, valamint a nem kellő mobilitás az egyetemi és az üzleti szektor között (az egyetemi szektorban foglalkoztatott kutatók közül csak minden hatodik szerzett tapasztalatokat vállalkozásoknál).³⁵ Nincs rendben továbbá a kutatói szakképesítések méltányos elismerésének kérdése sem.

A Bizottság felkéri a tagállamokat arra, hogy:

- számolják fel a nyílt, átlátható és érdemalapú kutatói munkaerő-felvétel előtt álló jogi és más természetű akadályokat,
- számolják fel mindazokat a jogi és más természetű akadályokat, amelyek gátolják a nemzeti ösztöndíjakhoz való országhatárokon átívelő hozzáférést és a nemzeti ösztöndíjak hordozhatóságát,
- támogassák a Kötelezettségvállalási Nyilatkozat³⁶ gyakorlati átültetését, és ezáltal annak biztosítását, hogy a páneurópai EURAXESS hálózat³⁷ révén a kutatók koordinált módon személyre szabott információkhoz jussanak és szolgáltatásokat

³⁰ Az elmúlt három évben az EU-n belüli kutatóknak mintegy 30%-a dolgozott legalább három hónapig külföldön (Európai Bizottság, 2010).

³¹ Lásd még az európai felsőoktatás korszerűsítésének menetrendjét, COM(2011) 567.

³² A kutatói hivatással foglalkozó, a Bizottság mellett működő szakértői csoport, 2012.

³³ Az európai kutatási térségben a humán erőforrás és a mobilitás kérdéseivel foglalkozó operatív csoport (Steering Group on Human Resources and Mobility in the European Research Area – ERA SGHRM) jelentése az ösztöndíjak hozzáférhetőségéről és hordozhatóságáról, 2012.

³⁴ ESF és EUROHORCs, 2009: „Vision on a Globally Competitive ERA and their Road Map for Actions” („Vízió egy világviszonylatban versenyképes európai kutatási térségről és cselekvési útiterv”).

³⁵ Az ERA SGHRM jelentése a kutatók szakmai fejlődéséről, 2012.

³⁶ Ebben a nyilatkozatban az EURAXESS hálózat tagjai felsorakoznak az EURAXESS célkitűzései mellett.

³⁷ A hálózat négy, a kutatók pályafutás-fejlesztéséhez és mobilitásához kapcsolódó terület (munkahelyek, szolgáltatások, jogok, kapcsolatok) között teremt kapcsolatot (<http://ec.europa.eu/euraxess>).

vehessenek igénybe,

- az innovatív doktori képzés elveinek³⁸ alkalmazásával támogassák a strukturált, innovatív doktori képzési programok kidolgozását és végrehajtását,
- hozzanak létre támogató környezetet³⁹ a Charta és a Kódex alkalmazását is felölelő kutatói HR-stratégia végrehajtásához.⁴⁰

A Bizottság felkéri a kutatás területén működő érdekeltek szervezeteit arra, hogy:

- hirdessenek meg minden megüresedett álláshelyet az EURAXESS álláskereső portálján, és ehhez használják fel a kutatói karrierre vonatkozó európai keretrendszer⁴¹ keretében kialakított közös profilokat,
- a kutatói álláshelyeket nyílt, átlátható és érdemalapú, az álláshely szintjével arányos módon szervezett munkaerő-felvételi eljárások útján töltsék be, összhangban a Charta és a Kódex alapelveivel, nem kizárva azokat a jelölteket sem, akik nem polgárai az EU-nak,
- a kutatói HR-stratégiával összhangban dolgozzanak ki stratégiákat a kutatók pályafutás-fejlesztésének támogatására,
- határozzák meg és alkalmazzák a nemzeti ösztöndíjakhoz való hozzájárulás és a nemzeti ösztöndíjak hordozhatósága alapelveit,
- az innovatív doktori képzés elveit követve nyújtsanak strukturált doktori képzést,
- dolgozzanak ki és hajtsanak végre strukturált programokat az ipar és a közszektorbeli kutatóhelyek közötti mobilitás növelésére.⁴²
- ***A Bizottság:***
- megerősíti az EURAXESS hálózaton belüli együttműködést és koordinációt, és ezáltal hozzájárul ahhoz, hogy a hálózaton keresztül a kutatók személyre szabott segítséghez juthassanak,
- támogatni fogja egy olyan európai akkreditációs mechanizmus felállítását, amely biztosítja, hogy az egyetemek és a közfinanszírozású kutatóintézetek a Charter és a Kódex alapján menedzseljék a humán erőforrást,
- támogatást fog nyújtani egy olyan „útkereső” országcsoporthoz, amely az egymással összehasonlítható szakképzések automatikus elismerését tűzi ki

³⁸ COM(2011) 567, valamint a Tanács 126375. számú következtetései (2011. november).

³⁹ Az ERA SGHRM jelentése a humán erőforrással kapcsolatos egyes kérdésekről, 2012.

⁴⁰ <http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/rights/strategy4Researcher>

⁴¹

http://ec.europa.eu/euraxess/pdf/research_policies/Towards_a_European_Framework_for_Research_Careers_final.pdf

⁴² Hasonlóan a Marie Curie program „Az ipari vállalatok és az egyetemek közötti partnerségek és átjárási lehetőségek” című részéhez, illetőleg a „Horizont 2020” keretprogram hasonló célú komponenséhez.

⁴³ [http://www.ehea.info/Uploads/\(1\)/Bucharest%20Communique%202012.pdf](http://www.ehea.info/Uploads/(1)/Bucharest%20Communique%202012.pdf)

⁴⁴ COM(2012) 55.

célul,⁴³

- kezdeményezéseket fog tenni a kutatók tevékenységét az EU-n belül a szociális biztonsági rendszerekből fakadóan akadályozó tényezők kezelésére és a harmadik országokból érkező kutatók fogadásának és itt tartózkodásának további könnyítésére, és mindezek érdekében:
  - közleményt ad ki, amelyben tisztázza az EU-n belül fokozottan mobil munkavállalói csoportok, köztük a kutatók szociális biztonsági rendszereinek koordinálására vonatkozó európai uniós szabályokat,
  - újratekinti a munkát egy olyan, a nyugdíjak hordozhatóságát szabályozó irányelv kidolgozása érdekében, minimumszabályokat határoz meg a kiegészítő nyugdíjjogosultságok megszerzésére és megőrzésére vonatkozóan,⁴⁴
  - támogatni fogja az érdekelteket egy vagy több, a kutatóknak szánt páneurópai kiegészítő nyugdíjrendszer létrehozásában,
  - felül fogja vizsgálni a harmadik országbeli állampolgároknak az Európai Közösség területén folytatott tudományos kutatás céljából való fogadására vonatkozó külön eljárásról szóló 2005/71/EK irányelvet.

2.4. A nemek közötti egyenlőség és a nemekkel kapcsolatos dimenzió érvényesítése a kutatásban

A nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos nemzeti és EU-szintű stratégiák megléte ellenére az európai kutatás továbbra sem támaszkodik elegendő mértékben a magasan képzett nőkre, és továbbra sem hasznosítja tudásukat kellően hatékonyan. A női kutatók száma évente feleakkoránál is kevesebbel nő, mint az évente doktori fokozatot szerző nők száma, és túlságosan kevés az olyan nő, aki vezető pozíciót tölt be vagy döntéshozói feladatokat lát el. A Tanács 2005-ben azt a célt tűzte ki, hogy a közfinanszírozású kutatásban a vezető kutatói álláshelyek legalább 25%-át nők töltsék be, 2009-ben azonban a felsőfokú oktatási intézmények vezetői közül csupán 13% volt nő.⁴⁵ Továbbra is túlságosan korlátozott mértékben jelennek meg a nemekkel kapcsolatos dimenziók a kutatás megtervezésében, értékelésében és végrehajtásában.

A kihívás: előbbre lépni mindezekben a kérdésekben, és ezáltal javítani a kutatás minőségét és relevanciáját. A Bizottság már korábban vállalta, hogy a munkáját segítő valamennyi szakértői csoportban, panelben és szakbizottságban legalább 40%-os képviseletet biztosít az alulreprezentált nem számára, és ezt az elvet különös figyelemmel fogja alkalmazni a „Horizont 2020” keretprogramban is.

A Bizottság felkéri a tagállamokat arra, hogy:

- alakítsák ki a szükséges jogi és szakpolitikai környezetet és hozzanak létre ösztönzőket ahhoz, hogy:
  - felszámolják a női kutatók alkalmazását, pályán maradását és szakmai előmenetelét jelenleg akadályozó jogi és más természetű akadályokat, miközben maradéktalanul betartják a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó európai uniós jogszabályi előírásokat,⁴⁶
  - fellépjenek a döntéshozatali folyamatokban a nemek aránytalan részvételével

⁴⁵ Az SHE adatai, 2009.

⁴⁶ Lásd a 2006/54/EK irányelvet.

- szemben,
- megerősítsék a kutatási programokban a nemekkel kapcsolatos dimenzióikat,
- hozzanak létre partnerségeket a finanszírozó szervezetekkel, a kutatószervezetekkel és az egyetemekkel a nemek közötti egyenlőség érvényesítéséhez szükséges kulturális és intézményi változtatások végrehajtása céljából (charták, eredményességi megállapodások, díjak),
- biztosítsák, hogy a munkaerő-felvétellel és a szakmai előmenetellel kapcsolatos döntések meghozatalában, valamint a kutatási programok kidolgozásában és értékelésében részt vevő bizottságok mindegyikében az alulreprezentált nem legalább 40%-os képviselőt kapjon.

A Bizottság felkéri a kutatás területén működő érdekeltek szervezeteit arra, hogy:

- a HR-menedzsment, a finanszírozás, a döntéshozatal és a kutatási programok területén alkalmazzanak olyan, a nemek közötti egyenlőség érvényesítését célzó terveket, és vezessenek be olyan intézményi változtatásokat, amelyek célja:
  - hatásvizsgálatok, illetve eljárási és módszertani auditok végrehajtása azon esetek azonosítására, amikor sérül a nemek közötti egyenlőség elve,
  - alkalmazzanak innovatív stratégiákat e hibák kiigazítására,
  - határozzanak meg célszámokat, és megfelelő mutatók segítségével gondoskodjanak a folyamatok nyomon követéséről.

A Bizottság:

- a „Horizont 2020” keretprogram vonatkozásában előmozdítja a nemek közötti egyenlőség érvényesülését és a nemekkel kapcsolatos dimenzióknak a keretprogram programjaiba és projektjeibe való beépítését az ötlettől a végrehajtáson keresztül az értékelésig, ösztönzők igénybevételével is,
- 2013-ban *ajánlást fogalmaz meg a tagállamok számára* a nemek közötti egyenlőség ügyének az egyetemeken és a kutatóintézményekben történő jobb érvényesítését célzó intézményi változtatásokra vonatkozó közös iránymutatásról.

2.5. A tudományos ismeretek optimális áramlása, hozzáférhetősége és transzferje

A kutatás és az innováció szempontjából hasznos, ha a kutatók, a kutatóintézmények, a vállalkozások és a polgárok hozzáférhetnek a meglévő tudományos ismeretekhez, megoszthatják azokat egymással, felhasználhatják őket, és kifejezésre juttathatják mindenkori elvárásaikat és aggályait. Ebben az összefüggésben – a vonatkozó tagállami politikák egyenlőtlen fejlettsége miatt – az egyik legnagyobb kihívás a „nyílt hozzáférés” elvének széles körű érvényesítése, azaz annak biztosítása, hogy a közfinanszírozásból létrehozott tudományos publikációk és adatok online módon szabadon hozzáférhetőek és felhasználhatók legyenek. Általánosabb szempontból a kutatás gazdasági hatásainak fokozása a nyitott innováció elvének jobb érvényesítését, valamint a kutatás, a vállalkozások és az oktatási intézmények (a tudásháromszög három csúcsa) közötti kapcsolatok szélesítését teszi szükségessé (például az EIT-n keresztül), különösen pedig azt, hogy a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok tiszteletben tartása mellett erősödjék a közszektorbeli kutatóintézmények és a magánszektor közötti tudásátadás. Mivel a tudáslétrehozás és a tudásátadás a leggyakrabban digitálisan történik, a „digitális EKT” előmozdításával kell gondoskodni arról, hogy megszűnjék az együttműködést és a számítási kapacitásokhoz és a tudományos ismeretekhez

való hozzájutást szolgáló digitális kutatási szolgáltatásokhoz („elektronikus tudomány”), illetőleg az elektronikus infrastruktúrához való zavartalan online hozzáférés valamennyi akadálya. A tudományos ismeretek transzferjét, áramlását és hozzáférhetőségét – kellő körültekintéssel – az EU-n kívüli országokkal folytatott kutatási együttműködésekben is biztosítani kell.

A Bizottság felkéri a tagállamokat arra, hogy:

- határozzák meg a tudományos ismeretek hozzáférhetőségére és megőrzésére vonatkozó politikájukat, és végezzék el a szükséges koordinációs feladatokat,⁴⁷
- gondoskodjanak arról, hogy a közfinanszírozású kutatás hozzájáruljon a nyitott innováció megvalósulásához, és nemzeti tudásátadási stratégiák révén mozdítsák elő a köz- és a magánszektor közötti tudásátadást,
- hangolják össze a kutatási és oktatási vonatkozású elektronikus infrastruktúra, valamint az ezzel összefüggő, a különböző típusú köz- és magánszektorbeli partnerek konzorciumainak tevékenységét támogató digitális kutatási szolgáltatások hozzáférhetőségére és igénybevételére vonatkozó politikáikat,
- dolgozzanak ki és alkalmazzanak nemzeti szintű stratégiákat a digitális kutatási szolgáltatásokhoz a kutatók számára transznacionális hozzáférést biztosító személyes azonosítás területén.

A Bizottság felkéri a kutatás területén működő érdekeltek szervezeteit arra, hogy:

- fogalmazzanak meg és alkalmazzanak olyan intézkedéseket, amelyek biztosítják a közfinanszírozású kutatás keretében létrehozott publikációkhoz és adatokhoz való nyílt hozzáférést,
- mozdítsák elő az elektronikus személyazonosítás és a digitális kutatási szolgáltatások létrehozását és elterjedését,
- gondoskodjanak arról, hogy az egyetemek és az ipar között optimális kölcsönhatások, kapcsolatok és stratégiai partnerségek alakuljanak ki, és határozzanak meg olyan, együttműködésen alapuló, közös kutatási menetrendeket, amelyek maximalizálják a kutatási eredmények hasznosulását,
- javítsák a tudásátadási célú tevékenységek elismerését és szakmai színvonalát, továbbá erősítsék meg a tudásátadási irodák szerepét.

A Bizottság:

- az EU által a „Horizont 2020” keretprogram keretében finanszírozott valamennyi projektben általános elvként érvényesíteni fogja a tudományos publikációkhoz való nyílt hozzáférést, a kutatási adatok vonatkozásában pedig olyan rugalmas megközelítésmódot fog kidolgozni, amely figyelembe veszi a különböző tudományágak sajátos szempontjait és az üzleti érdekeket,
- folytatja a nyílt hozzáféréssel kapcsolatos projektek finanszírozását,
- közleményt és a tagállamoknak címzett ajánlást fog elfogadni a digitális kor

⁴⁷

A Bizottság e tárgyban hamarosan egy közleményt és egy ajánlást is el fog fogadni.

tudományos információinak hozzáférhetőségéről és megőrzéséről,

- javaslatot tesz egy olyan, az elektronikus infrastruktúra fejlesztésére vonatkozó útítervre, amely a kutatási eszközökhöz és erőforrásokhoz való nyílt hozzáféréseken keresztül támogatja az elektronikus tudományt,
- támogatni fog olyan tevékenységeket, amelyek növelni kívánják az érdekelteknek a nyílt hozzáféréssel és az elektronikus tudománnyal kapcsolatos tudatosságát,
- a meglévő kezdeményezések értékeléséből kiindulva átfogó szakpolitikai stratégiát fog kidolgozni a nyitott innováció és a tudásátadás területén, és erről konzultációkat fog folytatni az érdekeltekkel,
- az érdekeltekkel együttműködésben olyan konzorciummegállapodás-mintákat fog kidolgozni, amelyek javítják a tudásátadást,
- gondozni fog egy olyan fórumot, amelynek keretében a tagállamok rendszeresen kicserélhetik információikat és beszámolhatnak egymásnak a digitális kutatási szolgáltatások rendelkezésre állásáról, elterjedtségéről és igénybevételéről.

3. A SIKER FELTÉTELEI: POLITIKAI AKARAT, FELELŐSSÉG, MEGVALÓSÍTÁSI MÓDOK, ÁTLÁTHATÓSÁG

A legfontosabb szereplők: a tagállamok

Mindenekelőtt a tagállamoknak kell kidolgozniuk azokat a nemzeti szintű reformokat és biztosítaniuk azokat a feltételeket, amelyek szükségesek az EKT kiteljesítéséhez. Emellett a reformok végrehajtását is támogatniuk kell azáltal, hogy segítséget nyújtanak a kutatásfinanszírozó és a kutatást végző szervezetek erőfeszítéseikhez. Az optimális végrehajtáshoz mind állandó és eseti munkavégzési struktúrákra és folyamatokra, mind pedig a Tanács magas szintű irányító munkájára⁴⁸ szükség lesz. Ez részben elérhető a meglévő bizottságok és munkacsoportok, például az EKT területén a Tanács és a Bizottság első számú tanácsadó testületként működő ERAC kisebb átalakításával (az ERAC megbízásának felülvizsgálata 2012 végén egyébként is esedékes⁴⁹). A tagállamoknak mindezek mellett szerepet kell vállalniuk az előrehaladás nyomon követésében és értékelésében, valamint az évenkénti európai szemeszterek keretében a politikai irányítás támogatásában is.

A megvalósítás felgyorsítása: a kutatás szereplői

A kutatás területén működő érdekeltek szervezeteinek – a nemzeti hatóságok által megszabott autonómiájuk és hatásköreik keretei között – felelősséget kell vállalniuk az EKT-val kapcsolatban nekik kijelölt feladatok elvégzéséért. Az érintett szervezetek felkérést kapnak majd arra, hogy a kutatási biztossal általános jellegű közös nyilatkozatot írjanak alá, melyben kijelentik, hogy készek dolgozni az EKT kiteljesítése érdekében. Az EKT-val kapcsolatos konkrét vállalásairól az időütemezés, a vállalt teljesítések, az elért eredményekre vonatkozó nyilvános beszámolók stb. megjelölésével egyetértési nyilatkozatot kell majd aláírniuk a

⁴⁸ A Tanács ebben az EKT-val foglalkozó, a társult országok részvételével zajló éves miniszteri találkozókra is támaszkodhat, amelyekhez az ERAC és a Bizottság is szolgáltat információkat.

⁴⁹ A Tanács állásfoglalása, 10255/10., 2010. május.

Bizottsággal vagy egyoldalú nyilatkozatot kell tenniük, és erről tájékoztatniuk kell saját nemzeti hatóságukat és a többi érintettet.

A támogatás fokozása: a Bizottság

A Bizottság végre fogja hajtani a fentiekben számára kijelölt feladatokat, a többi feladat elvégzéséhez pedig támogatást nyújt a tagállamoknak és az érdekeltek szervezeteinek. Gondoskodni fog arról, hogy a „Horizont 2020” keretprogram 2014-től hozzájáruljon az EKT kiteljesítésének és működésének megszilárdításához, és ennek érdekében EKT-kompatibilis cselekvéseket fog támogatni a kutatói életpálya és mobilitás, a nemek közötti egyenlőség, az országhatárokon átívelő együttműködés, a nyílt hozzáférés, a tudásátadás és az infrastruktúra területén. Az EKT-ra vonatkozó szakpolitika inkluzivitásának biztosítása érdekében (például egy külön erre a célra létrehozott együttműködési platformon keresztül) támogatni fogja a kutatás területén működő érdekeltek szervezeteivel és az érintett civil szervezetekkel való strukturált párbeszédet.

Átlátható nyomon követés

Az e közleményben felvázolt megerősített partnerség nem helyettesíti a jogalkotást, és így nem zárja ki, hogy a Bizottság a jövőben az EUMSZ EKT-val kapcsolatos új rendelkezései alapján jogalkotási javaslatokat terjesszen elő. Ezt figyelembe véve, az EKT-val kapcsolatos szakpolitikai reformok és végrehajtásuk nyomon követése, a Tanács, az Európai Parlament és a tudományos közösség előtti átláthatóság biztosítása és saját későbbi döntéseinek megalapozása érdekében a Bizottság szilárd alapokon nyugvó mechanizmust fog kialakítani az EKT-val kapcsolatos intézkedések nyomon követésére, olyan mutatókkal,⁵⁰ amelyek lehetővé teszik valamennyi fellépés értékelését. A Bizottság 2012-re vonatkozóan a hivatalos statisztikai adatok, illetve kutatások/felmérések eredményei alapján viszonyítási adatokat fog meghatározni. Az EKT-val kapcsolatban 2013-ban esedékes, a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek betervezendő első értékelő jelentés össze fogja vetni a viszonyítási adatokat a tagállamok által e közlemény nyomán bejelentett intézkedésekkel. A Bizottság 2014-től teljes értékeléseket fog készíteni a Tanács és az Európai Parlament számára. Ha az elért eredmények nem kielégítőek, akkor különböző lehetőségeket (lásd az e közlemény kapcsán végzett hatásvizsgálatot bemutató dokumentumban) kell megfontolni, köztük az EUMSZ új rendelkezéseire támaszkodva a jogalkotás lehetőségét is. A nyomon követés szorosan fog kapcsolódni az európai szemeszterhez, ami biztosítja a többi kapcsolódó – például az „Innovatív Unió” elnevezésű kiemelt kezdeményezésre vagy a „Horizont 2020” keretprogramra vonatkozó – nyomonkövetési tevékenységgel való koherenciát.

---

⁵⁰ Az e közlemény kapcsán végzett hatásvizsgálatot bemutató bizottsági szolgálati munkadokumentum melléklete tartalmazza e mutatók indikatív jegyzékét. E helyütt példaként a következőket említjük: a K+F-re nemzeti szinten fordított közforrások hány százalékát kapták a versenyeztetéssel kiválasztott projektek – ez a mutató a nemzeti kutatási rendszer eredményességét hivatott mérni; az EU-szinten megüresedett kutatói álláshelyek hány százalékát hirdették meg az Euraxessen – ez a mutató a nyitott munkaerő-felvételi eljárások meglétét hivatott mérni.